

4. Кохановська О. В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. – 343 с.

5. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 травня 2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48–49. – Ст. 536.

УДК 342.951 (043.2)

Юринець Ю.Л., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СУД ЄС ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТРАНСПОРТНИХ КОМПАНІЙ ПЕРЕД ПАСАЖИРАМИ ТА ПОРІВНЯННЯ З УКРАЇНСЬКОЮ ПРАКТИКОЮ

Якщо Україна, дійсно, прагнуче до зближення своєї правової системи з правовою системою європейських країн, вона повинна буде узгоджувати з європейськими правовими системами не тільки букву, але й дух свого права та правозастосування. Можна мати правильні правові норми, але не використовувати їх в інтересах слабого суб'єкту, а лобіювати інтереси, наприклад, держави чи державних монополій. Зазначене можна прослідкувати на порівнянні відношення суду ЄС та українських судів до захисту прав пасажирів у спорах з транспортними компаніями-монополістами.

Суд Європейських Співтовариств (Court of Justice of the European Communities, Суд ЄС) – Суд, який забезпечує відповідність законодавства та його інтерпретації основоположним договорам ЄС [1]. Розглянемо деякі останні рішення суду ЄС з питання відповідальності транспортних компаній.

1. Європейський суд справедливості, вища судова інстанція ЄС, виніс вердикт, згідно з яким залізничні компанії повинні виплачувати пасажирам компенсації через запізнень поїздів, навіть якщо вони сталися не з вини залізничників. Суд ЄС постановив, що Австрійські федеральні залізниці не мали права відмовляти пасажирам у компенсації за запізнення, навіть якщо вони були викликані поганими погодними умовами, раптовим страйком працівників або «форс-мажором». Нові правила діятимуть для всіх залізничних компаній на території Євросоюзу. Згідно з прийнятим судом рішенням, за запізнення більше години і менше двох годин перевізник повинен повернути пасажиру мінімум 25 % від вартості квитка і 50 %, якщо потяг запізнився більш ніж на дві години. Разом з тим, вже зараз багато перевізників, у тому числі Бельгійські залізниці, пропонували більші розміри компенсації (до 100 % відшкодування вартості у разі двогодинного запізнення швидкісних поїздів Thalys на міжнародних маршрутах) [2].

В Україні до цих проблем підходять із точністю до навпаки. Широко відомі проблеми пасажирів швидкісних поїздів типа «Хюндай», на чому наголошував особисто Президент України [3]. Однак досить тривалий час українські суди з надуманих підстав відмовляли постраждалим пасажиром у бодай найменшому відшкодуванні, захищаючи інтереси залізничного монополісту. Так, за наслідками поїздки на потязі «Інтерсіті+» пасажир подав позов про відшкодування шкоди. Позовні вимоги були обумовлені тим, що потяг «Інтерсіті+», яким позивач їхав з Харкова до Києва 13.10.2012 р., зупинився через 30 хвилин після відправлення, а пасажиром було запропоновано пересісти в інший потяг. В результаті позивач прибув до Києва із запізненням на 4 години, а також йому не повернули різницю у вартості квитків. Однак рішенням Солом'янського суду м. Києва від 22.05.2013 р. по справі № 22-ц/796/9576/2013 було відмовлено в задоволенні позову. При цьому суд вирішив, що квиток на потяг не є належним доказом поїздки на потязі [4]. Однак Апеляційний суд м. Києва визнав це рішення таким, що не відповідає обставинам справи, позов задовольнив частково і стягнув 99 грн. 24 коп. різниці вартості квитків [4]. При цьому у стягненні моральної шкоди було відмовлено, хоча у законодавстві України є правильна стаття 23 Цивільного кодексу України про відшкодування моральної шкоди.

2. Суд ЄС дозволив пасажиром у разі скасування рейсу стягувати з авіакомпаній компенсації не тільки матеріального, але і морального збитку. При цьому скасуванням рейсу можна вважати також випадки, коли літак вже після зльоту в силу яких-небудь причин повертається в аеропорт. Рішення було винесено за запитом іспанського суду, що розглядає позов семи пасажирів, які не зуміли у 2008 р. долетіти з Парижа у Віго. Їхній літак незабаром після зльоту був вимушений повернутися в аеропорт через несправність. Заявники поміняли квитки, але дістатися до місця призначення змогли лише наступного дня. У суді вони зажадали не тільки відшкодувати їм вартість квитка на перший рейс, але і 300–650 євро в якості компенсації моральної шкоди. Хоча законодавство ЄС передбачає виплату авіакомпаніями компенсації матеріального збитку за скасовані рейси, механізм стягнення моральної шкоди детально не прописаний. У зв'язку з цим іспанський суд звернувся за роз'ясненнями до Суду ЄС. Той, у свою чергу, ухвалив, що у разі повернення літака в аеропорт або скасування рейсу незадовго до вильоту пасажирів мають право не тільки отримати назад гроші за квитки, дорогу до аеропорту і готель, але і так звану «індивідуальну компенсацію», розмір якої місцеві суди повинні самостійно визначати у кожному конкретному випадку. При цьому Суд ЄС не став розглядати сам позов, що послужив підставою для звернення за роз'ясненнями, залишивши рішення на розсуд іспанського суду. Проте, при подальшому розгляді подібних справ національні

суди країн-членів ЄС повинні керуватися отриманими роз'ясненнями [5]. В українському законодавстві взагалі відсутні спеціальні норми щодо стягнення з авіакомпаній моральної шкоди [6].

Література

1. Суд Европейских Сообществ (СЕС). – Электронный доступ: <http://n-europe.eu/glossary/term/748>
2. Железные дороги в ЕС будут платить пассажирам за опоздания. – Электронный доступ: <http://www.segodnya.ua/economics/transport/ZHeleznye-dorogi-v-ES-budut-platit-passazhiram-za-opozdaniya-463307.html>
3. Янукович розкритикував потяги Колеснікова. – 04.01.2013. – Электронный доступ: <http://www.pravda.com.ua/news/2013/01/4/6980931>
4. Именем Украины: суд постановил возместить ущерб пассажиру поезда Hyundai. – Электронный доступ: <http://jurliga.ligazakon.ua/news/2013/10/3/98873.htm>
5. Суд ЕС разрешил взыскания за моральный ущерб при отмене авиарейсов. – Электронный доступ: <http://www.trans-port.com.ua/index.php?newsid=32424>
6. Белкін М. Л. Проблеми узгодження норм Монреальської конвенції 1999 року та Повітряного кодексу України щодо відшкодування шкоди за затримку чи скасування авіарейсів / У зб.: Транспортне право в ХХІ столітті: Матеріали ІІІ Міжнар. наук. конф., Київ, Національний авіаційний університет, 21.02.2013 р. – К. : Комп'ютерпрес, 2013. – С. 126–128.